

Na 47 jaar treffen de Oranjes een Suriname dat wat afstand neemt

Na decennia is het Nederlandse koningshuis weer in Suriname. De koning wil vooral een nieuwe relatie met het land aangaan.

Eva Stam 1 december 2025, 09:00

Hij had het ‘graag veel eerder gedaan’, bekende koning Willem-Alexander afgelopen week bij de opening van het Suriname Museum in Amsterdam. Maar nu reist hij dan toch als eerste Nederlandse vorst in 47 jaar voor een officieel staatsbezoek naar Suriname. Het doel voor ogen: werken aan een volwassen relatie, waarin gelijkwaardigheid en de gezamenlijke geschiedenis centraal staan.

Van die historische lading merkt Gert Oostindie in de dagen voorafgaand aan het bezoek nog weinig. De emeritus hoogleraar koloniale en postkoloniale geschiedenis is in Suriname voor onderzoek, en merkt dat alles de afgelopen dagen draaide om de onafhankelijkheidsviering. Dat lang niet iedereen weet dat het koningspaar überhaupt komt, is volgens hem veelzeggend: “Het Nederlandse koningshuis is uiteraard niet meer zo belangrijk als vroeger.”

Juliana werd gezien als moederfiguur

Dat het koningshuis aan relevantie heeft ingeboet, komt door een decennialange radiostilte. In het verleden was het koningshuis populair onder Surinamers. De loyaliteit aan de Oranjes gaat terug naar de periode van slavernij, toen een deel van de Creoolse bevolking koning Willem III zag als de man die de slaven hun vrijheid gaf. Dat klopt niet helemaal: de koning zette enkel een handtekening onder het verdrag.

Koningin Juliana werd gezien als moederfiguur. Juliana zette in 1943, destijds als kroonprinses, voet op Surinaamse bodem, iets wat in de eeuw daarvoor slechts een prins had gedaan. Ze werd uitbundig toegejuicht bij haar ontvangst. In 1978 was ze het eerste buitenlandse staatshoofd dat een bezoek bracht aan het toen drie jaar onafhankelijke Suriname.

Normalisering van relatie

Dat Beatrix vervolgens nooit als koningin naar Suriname ging, komt met name door de staatsgreep in 1980 onder leiding van Desi Bouterse. Zijn lange en succesvolle politieke carrière daarna en uiteindelijk zijn presidentschap vanaf 2010 maakten een koninklijk bezoek vaak onmogelijk.

Het huidige bezoek markeert een ‘normalisering’ van de relatie, stelt emeritus hoogleraar Caribische geschiedenis Alex van Stipriaan. De basis hiervoor werd in 2021 al gelegd, toen premier Mark Rutte de politieke banden aanhaalde en koning Willem-Alexander president Santokhi ontving op paleis Noordeinde.

De timing van dit bezoek lijkt opmerkelijk. 25 november, de Onafhankelijkheidsdag van Suriname, zou een logische dag zijn, maar het koningspaar komt een aantal dagen later. Dat lijkt Oostindie een verstandige keuze. “Het is een feest van de Surinamers en moet niet in het gedrang komen door het bezoek van het Nederlandse staatshoofd.”

Prinses Beatrix en prins Claus (l) tijdens een bezoek aan Suriname in 1975. Hier zijn ze samen met president Ferrier (r) bij de opening van een revalidatiecentrum in Paramaribo. Foto ANP

Open houding

Vooraf voor de oudere generatie zal zijn bezoek als eerbetoon voelen, denkt Aspha Bijnaar, socioloog en directeur van de stichting Musea Bekennen Kleur. “De loyaliteit bij deze groep is nog aardig intact. Suriname is gevoelig voor gezag en erkenning; dat de voormalige kolonisator langskomt, voldoet aan dat eergevoel.”

Met dit staatsbezoek komt het gezamenlijke verleden opnieuw centraal te staan. De koning spreekt met nazaten van tot slaaf gemaakten en leden van de inheemse, Hindoestaanse en Javaanse bevolking. In juli 2023 bood koning Willem-Alexander al excuses aan bij het slavernijmonument in Amsterdam, waarin hij vergiffenis vroeg voor de wandaden van zijn familie.

Ook financiert hij een onafhankelijk onderzoek naar de rol van het Huis Oranje-Nassau in de koloniale geschiedenis. Oostindie, die dat onderzoek leidt, wil nadrukkelijk niet vooruitlopen op de resultaten van dit onderzoek.

Volgens Aspha Bijnaar toont Willem-Alexander een open houding en zoekt hij duidelijk verbinding. Toch is er felle kritiek ontstaan op de invulling van het bezoek. Prominente Afro-Surinaamse organisaties en vicepresident Gregory Rusland noemen het een “historische vergissing” dat de koning geen krans legt bij het beeld van Kwakoe, hét nationale monument voor de afschaffing van de slavernij. In plaats daarvan legt het koningspaar een krans bij *Mama Sranan*, een beeld dat symbool staat voor de diversiteit van de bevolking.

Gelijkwaardige deals

Er is ook discussie over herstelbetalingen. Armand Zunder, voorzitter van de Herstel en Reparatie Commissie Suriname (HRC), bood onlangs een petitie aan vicepresident Rusland aan. Hierin pleit hij voor erkenning en financiële compensatie voor de gevolgen van het slavernijverleden. Daarnaast riep hij op tot excuses, ditmaal op Surinaamse bodem. Of de koning dat, in de openbaarheid, gaat doen is onduidelijk.

Naast het verleden speelt de toekomst, getekend door recente olievondsten, een belangrijke rol. Die economische belofte brengt echter ook zorgen met zich mee. Socioloog Bijnaar waarschuwt voor valkuilen: “Westerse landen hebben vaak een voorsprong in onderhandelingen door meer ervaring. Suriname moet zorgen voor gelijkwaardige deals.”

Hoewel Suriname de blik steeds vaker richt op grootmachten als China en de VS, blijft Nederland belangrijk door de gedeelde taal en de diaspora, waardoor een groot deel van de Surinamers in Nederland woont. Omdat het Surinaamse rechtssysteem op het Nederlandse is geschoeid, is Den Haag de aangewezen partner voor justitiële samenwerking.

Uiteindelijk bevestigt de koning met zijn bezoek vooral dat die verbondenheid er nog altijd is. Maar de vorm verandert. Oostindie vat het samen: “Langzaam wordt er een nieuwe bladzijde in de relatie omgeslagen.”